

RAZLIČNOST PLESOV NAS DRUŽI

MATEJKA MAJČEN

Leto 2008 je bilo evropsko leto medkulturnega dialoga. Temelji na spoznanju, da je kulturna različnost posebna priložnost in vrednota, ki je lahko edinstvena prednost Evrope. Da bi to prednost sprejemali in razumeli, jo je treba čim bolj spoznati. Najbolje je začeti z najmlajšimi, z otroki, jih vzgajati, da bodo sprejeli kulturno različnost, da se bodo v družbi drugega, drugačnega in različnega počutili enakovredno in dobro. Z namenom spoznavanja različnosti je Mladinski center Ormož našo šolo – Osnovno šolo Velika Nedelja s podružnico Podgorci – in Osnovno šolo Franceta Prešerna Črenšovci v šolskem letu 2008/09 povabil k sodelovanju v projektu "Različnost plesov nas družijo".

V našem lokalnem okolju so otroci soočeni s kulturno različnostjo, vendar ta ni zelo izrazita. Znano pa je, da se predvsem do Romov goji stigmatizacijski odnos in ustvarja stereotipe, ki ne koristijo našemu sobivanju. Z namenom zblíževanja je bil projekt ponujen šoli, ki jo obiskujejo romski otroci, in šolam, kjer romskih otrok ni. Nekatere šole niso bile pripravljene sodelovati. To je tudi odsev družbe – odrasli z vzgojo in zgledom svoje vrednote prenašamo na otroke. Otroci se s predsodki ne rodijo, ampak jih pozneje prevzamejo od okolja, v katerem se gibljejo.

S projektom smo želeli pokazati različnost obeh kultur in hkrati skupne točke ter podobnosti med njima. Osredinili smo se na plesno dejavnost in iskali razlike in stične točke. Namen ni bil v globino spoznavati različne kulture, ampak pokazati eno od poti, po kateri se lahko tudi različni družimo ter ugotovimo, da le nismo tako zelo različni, kot si mogoče mislimo.

Na obeh šolah smo se vodje plesnih skupin z veseljem odzvali vabilu. Nekaj bojazni je bilo, da bodo pomisleke imeli starši in ne bodo dovolili sodelovanja učencev. Pripravili smo informativni sestanek, kjer smo podrobno predstavili cilje in potek projekta. Starši so bili sprva skeptični, po razgovoru so se strinjali, da bodo njihovi otroci imeli možnost doživeti prav posebno izkušnjo, ki jim bo v vsakem primeru prinesla nekaj pozitivnega. Prav vsi so svojim otrokom dovolili sodelovanje v projektu, česar smo bili zelo veseli. Tudi pri delavcih na šoli je bilo sprva zaznati nekaj nelagodja zaradi stereotipnega dojemanja drugih in drugačnih. Oba ravnatelja sta brez pomislekov podprla sodelovanje.

Otroci so projekt sprejeli dokaj odprto, pri nekaterih so se pojavljali tudi pomisleki. Sodelujoči smo pred prvim srečanjem pripravili delavnice, kjer smo se z vsemi našimi velikonedeljskimi in podgorskimi otroki pogovorili o pozitivnih vidikih raznolikosti kultur v splošnem, o spreje-

manju drugačnosti, o predsodkih in stereotipih do Romov.

Nadaljevali smo s plesom. Na naši šoli delujejo trije krožki, kjer se učenci ukvarjajo z njim. Na Osnovni šoli Črenšovci deluje plesna skupina romskih deklic, ki poustvarjajo romski ples. V projektu je skupno sodelovalo več kot šestdeset učencev.

Vsi otroci z veseljem plešejo, romske deklice imajo ples tako rekoč "v krvi". Ples je že od nekdaj združeval mlado in staro, ob njem so se zabavali in veselili. Danes otroci še vedno uživajo v njem, z veseljem plešejo ob sodobnih ritmih in ob starejših ljudskih vižah; tudi polka in valček, ki se plešeta na veselicah, jim nista tuja, le izvedba je drugačna od izvedbe bolj večjih plesalcev. Pri opazovanju plesa romskih deklic imamo občutek, kot da plešejo že vse življenje oziroma sta jim bila tako ritem kot intuitivno gibanje ob glasbi položena v zibelko.

Projekt je obsegal druženje učencev na štirih srečanjih ter dve sklepni prireditvi. Prva je bila v Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci 8. aprila ob svetovnem dnevu Romov in druga na podružnični šoli Podgorci 21. aprila 2009.

Prvo srečanje je bilo namenjeno medsebojnemu spoznavanju, predvsem spoznavanju romskega jezika in današnjega romskega načina življenja. Romška dekleta so nam pokazala svoj ples, ki ima korenine v orientalskem plesu in se izvaja čutno, s premikanjem telesa in rok. Našim dekletom je bilo kar precej neprijetno pri poskusih izvajanja tega plesa. V našem okolju, kjer nam je romski ples bolj tuj kot ne, takšna oblika plesa predstavlja pravi kulturni šok. Velja za nemoralnega, enači se z zapeljevanjem nasprotnega spola in verjamem, da ga naša dekleta zaradi sramu ne bi zmogla izvajati pred občinstvom.

Romi so se na slovenski ples dobro odzvali. Verjetno ga poznajo oziroma ga prepoznajo, saj v tem okolju deluje kar nekaj folklornih skupin. Glede na temperament njihovega plesa se jim nekateri slovenski plesi zdijo rahlo dolgočasni.

Romski ples, s kakršnim smo se seznanjali, ne pozna plesanja v parih, medtem ko je pri slovenskih ljudskih plesih neparno plesanje redko. Aktualni plesi, kot je hip-hop, ki so mladim blizu – in Romi niso nobena izjema –, se prav tako ne plešejo v parih. Zato se je vsem zdelo najbolj primerno, da smo za skupni ples izbrali različico hip-hopa.

Na drugem srečanju se je predstavila otroška folklorna skupina in skupaj smo se naučili dva plesa (kosmatačo in zibenšrit). Vrhunec je bilo učenje omenjenih dveh plesov, kjer so prav vsi, učenci, učitelji in spremljevalci, uživali, si prepevali melodijo in plesali. Prav tako se je na drugem srečanju predstavil plesni krožek, ki izvaja plesne koreografije na različno glasbo. Sledile so šaljive igre ter učenje skupne koreografije.

Tretje srečanje je ponovno potekalo v Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci. Ponovili smo nekaj romskih besed, skupno koreografijo in si ogledali naselje Kamenci, kjer

živijo romski učenci. Naselje nam je predstavil tamkajšnji starešina, ki je med drugim povedal, da vsako leto pripravijo tabor za otroke. Pokazal nam je muzej na prostem, kjer imajo ohranjena tipična rokodelska orodja ter še marsikaj drugega. Četrto srečanje je bilo v Osnovni šoli Velika Nedelja in je bilo pravzaprav generalka pred prvo sklepno prireditvijo.

Sklepna prireditev v Osnovni šoli Črenšovci ob svetovnem dnevu Romov je bila zelo uspešna. Medse smo povabili predstavnike romske in lokalne skupnosti, ki so z zanimanjem spremljali predstavitev projekta. Druga sklepna prireditev je bila v podružnični šoli v Podgorcih. Prav zanimivo je bilo opazovati starše, ki so spremljali nastop romskih deklic. Po izrazih na njihovih obrazih sodeč so bili navdušeni nad njihovim plesom, čeprav je bilo po končani prireditvi čutiti, da so starši, kar se tiče razbijanja stereotipov, bolj trd oreh kot otroci. Otroci so se precej spoznali in prav lepo jih je bilo opazovati, ko so se po prireditvi sproščeno pogovarjali.

Namen različnosti in druženja s plesom je bil dosežen. Učenci so spoznali, da marsikaj, kar se govori o Romih, ne drži. S plesom so se učili strpnosti, vzpostavljanja stikov, spoznavali so različnost in enakost. Seveda je za strpno družbo treba narediti še ogromno korakov, ne le s pomočjo plesa, ampak še kako drugače – prvi korak je bil tudi z našim projektom storjen.

Folklorna skupina Romani Union iz Murske Sobote, ki na svoj način poustvarja plesno izročilo Romov.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje folklornih skupin, Murska Sobota, 25. 5. 2003.)